

S. Inqu. (15 Apr. 1885) clare indicat S. Sedem jam permittere ut sententia benignior in praxim deducatur. Quod responsum sic sonat: " Juxta exposita et attentis peculiaribus temporum circumstantiis, personas ecclesiasticas non esse inquietandas, si emerint aut emant actiones seu titulos mensae nummulariae, dummodo paratae sint stare mandatis S. Sedis et se abstineant a qualibet negotiatione dictarum actionum seu titulorum, et praesertim ab omni contractu qui speciem habeat ut vulgo dicitur *dei giuochi di borsa.* „

X. Non licet emere actiones vel obligationes eo animo ut carius vendantur. Hoc enim, saltem si habitualiter fit, veram negotiationem quaestuosam eamque maxime aleatoriam constituit. Ideo in Synodo Archid. Mechl. an. 1892 statutum est: " Quod attinet ad titulos census annui in aerario publico vel a societatibus fundatos, non licet sacris ministris in eis negotiari, i. e. *habitualiter* eos emere animo carius vendendi cum eorum pretium increverit. „ Cfr. resp. S. Inqu. mox citatum.

§ 6. DE SAECULARIBUS DELECTATIONIBUS VITANDIS.

42. I. Prohibentur clericis Jure Canonico (Decr. l. 3. t. 1. c. 15) *ludi aleorum* et taxillorum: quo nomine veniunt ludi qui fere totaliter a fortuna pendent, non autem ii qui, ut plures species ludi chartarum, potius arte reguntur. (S. Alph. l. 4. n. 900)

Rigorem veterum canonum plurimum temperavit praesens consuetudo. Quare " leges ecclesiasticas non infringere censetur qui parce, recreationis causa et secluso scandalo, aleis chartisque ludit. „ (Aichner, Comp. J. Eccl. § 73) Graviter tamen peccaret clericus, in Sacris constitutus, qui simul et frequenter luderet et magnam pecuniae quantitatem exponeret. Insuper S. Alph. (l. c. n. 897) tenet graviter peccare illum qui frequenter et per longum tempus ludis prohibitis indulget: quod tamen, spectata hodierna consuetudine, nimis rigidum videtur, nisi grave scandalum detur laicis vel officia clericalia propter ludum notabiliter neglegantur. Tandem plures AA. (ap. S. Alph. l. c. n. 898) a gravi excusant clericum qui, secluso scandalo, magnam quantitatem ludo exponit, sed non frequenter ludit, quia canones (Decr. l. 5. t. 31. c. 11) loquuntur de clerico *lusibus dedito*. Hoc argumentum debile est, cum alii canones (Decr. l. 3. t. 1. c. 15) absolute prohibeant clericis lusus aleatorios. Sed postquam consuetudo plurimum emollivit hujus legis rigorem, hanc sententiam omnino probabilem ducimus.

II. A *venatione* abstinere jubentur clerici. (Decr. l. 5. t. 24. De clerico venatore) Hanc prohibitionem communiter restringunt DD. ad eam venationem quam *clamorosam* vocant eo quod fiat cum magno hominum concursu, multorum canum apparatu, etc., quae restrictio prorsus congruit cum tenore canonum prohibentium ne canes, accipitres et falcones ad venandum nutriant clerici. Venationem autem *quietam* per se licere plerique autumant. (S. Alph. l. 4. n. 606) Sic et Trid. (Sess. 24. c. 12. de ref.) dum jubet clericos abstinere ab *illicitis* venationibus et aucupiiis, videtur innuere aliqua esse licita. Neque putaverim, ex lege universali, requiri licentiam Ordinarii ut venatio quietata armis exerceatur, quemadmodum opinatur D'Annib. (III. n. 159). Cfr. n. 36.

Ipsa venatio clamorosa non est vetita sub gravi, nisi sit frequens et cum scandalo vel magnis expensis. (S. Alph. l. c.)

Saepe tamen episcopi utuntur jure suo prohibendi venationem etiam quietam. Ita Stat. Mechlin. (n. 56) eam tantum permittunt " quae laqueis aut retibus fiat, sine strepitu et offensione populi. „

43. III. Clerici prohibentur jure communi *tabernas ingredi*, edendi et bibendi causa, nisi iter agentes necessitate quadam adigantur. Ita Innoc. III (Decr. l. 3. t. 1. c. 15): " Clerici tabernas prorsus evitent, nisi forte necessitatis causa, in itinere constituti. „ Hanc eandem prohibitionem urgent magisque determinant multa Statuta Synodalia vel Concilia Provincialia. Cfr. Stat. Mechl. n. 52; Conc. Baltim. III. n. 80.

Tabernarum nomine veniunt loci omnes in quibus publice, quacumque diei hora, vinum, cerevisia, liquores etc., adventantibus minutim venduntur et sumuntur. Non veniunt ergo hoc nomine domus quae principaliter refectioi vel hospitio praebendo deserviunt. Quodsi domus quaedam, quae tabernis accensendae videantur, passim a clericis adeuntur, haec consuetudo servari poterit, dummodo ab Ordinario non reprobetur. Similiter consuetudinis est, juxta Ordinarii mentem, interpretari quantum iter sufficiat ad inducendam illam necessitatem quae a prohibitione excuset, vel determinare alias causas rationabiles adeundi tabernas. (Aichner, op. cit. § 72)

Severius in pluribus dioecesibus, haec juris communis prohibitio urgetur, addita poena suspensionis ita ut ingressus plene illicitus, etiam semel factus, gravem culpam constituat. Censura haec viget in archidioecesi Mechlin. (Stat. n. 52) et etiam in quibusdam dioecesibus Stat. Foed. Amer. ut Crossensi et Kansanopolitana. Cfr. Nilles, Comment. in Conc. Balt. III. P. 2. p. 129 seqq. Quaedam notabimus de censura Mechliniensi, quae similibus decretis alibi latis lucem affundere queant:

1° Requiritur ingressus *edendi, bibendi vel ludendi causa*. Hinc a censura immunis foret qui ingrederetur ad confabulandum, epheme-

rides legendas et similia, licet postea, occasione allectus, aliquid ederet vel biberet: probabiliter etiam qui cum intentione edendi, etc. ingressus, eam ad effectum non perduceret. (N. R. Th. t. V. p. 348 seqq.)

2° Censura non incurritur ab eo qui ingressus est sine plena deliberatione, vel dubitans num causa excusationis adesset: nam poenae huic gravissimae proportionata non est culpa theologice levis. Cfr. n. 568.

3° Poena haec afficit tantum clericos dioecesis Mechliniensis, vel in ea degentes seu in ea domicilium vel quasi-domicilium habentes, qui ingrediantur tabernam in territorio ejusdem dioecesis sitam. Cfr. Vol. I. n. 94 et Vol. II. n. 567.

4° Suspendio haec a divinis reservata est episcopo. Ut autem declaravit Em. Archiep. Mechliniensis litteris datis 7 Aug. 1897, ab ea absolvere nequeunt omnes sacerdotes quibus concessa fuit facultas absolvendi a reservatis, sed ii tantum quibus insuper concessa fuit facultas absolvendi a casibus pontificiis. Adverte, in quibusdam circumstantiis, quae enumerantur in folio facultatum pro confessionibus, omnibus confessariis concedi ut a casibus pontificiis absolvant.

44. IV. Prohibentur clerici quominus spectaculis turpibus assistant, quae in scaenis vel alibi exhibentur. Ita communiter interpretantur DD. (Reiffenst. in l. 3. Decr. t. 1. n. 142; Bened. XIV, de Syn. l. 11. c. 10. n. 11 seqq.) statutum Conc. Lat. IV: "Clerici... mimis, jocularibus et histrionibus non intendant." Quatenus spectacula in specie vitanda sint, pressius determinari solet legibus dioecesanis. In Mechl. sub poena suspensionis i. f. incurrendae, sed nemini reservatae, prohibetur theatrorum publicorum ingressus, spectaculi videndi causa. Cfr. Conc. Balt. III. n. 79.

Multa alia in Jure Canonico clericis prohibentur: quae omittimus, eo quod minus practica sunt, et praestat remittere ad statuta particularia locorum, quibus eadem clarius proponi solent. (1)

§ 7. DE RECITANDIS HORIS CANONICIS.

45. Inter praecipuas clericorum obligationes recensenda est recitatio Horarum Canoniarum seu officii divini.

(1) De usu rotae quae vulgo audit *velocipède*, nulla generalis prohibitio ab Ecclesia hucusque prodiit. Illum plures episcopi in sua dioecesi prohibere clericis: inter quos Episc. Szathmariensis in Hungaria, cujus decretum laudavit S. C. Ep. et Reg. litt. ab Em. Praefecto d. d. 28 Sept. 1894, eo quod "prohibitio hujusmodi non solum liberat a corporis periculis sacerdotes ipsos, sed scandala avertit a fidelibus et irrisorem ipsorum sacerdotum." (Act. S. S. t. 27. p. 437)

Non immorabimur exponendis variis partibus quibus Horae Canonicae constant, siquidem haec notitia facile ex ipso Breviario hauriri potest. Neque inhaerebimus variis formis quas, decursu saeculorum, sollemnis illa oratio induit; de quibus videsis: *Histoire du Bréviaire Romain*, par l'abbé Battifol. Satis erit nobis vigentem disciplinam exponere.

Punctum I. Qui ad Horas recitandas obligentur.

46. I. Ad Horas Canonicas tenentur sub gravi:

1° *Qui S. Ordinem susceperunt*. Constat ex antiquissima Ecclesiae consuetudine, quam supponunt Cap. *Dolentes* de Celebr. Miss. datum ab Innoc. III in Conc. Lat. IV (1216) et Bulla S. Pii V, *Quod a nobis* (9 Julii 1568).

Incipit haec obligatio a momento ordinationis et proinde, secundum communem AA. interpretationem, ab ea parte officii diurni quae respondet horae diei qua ordinatio facta est. Ita qui ordinatur inter horam sextam et nonam, tenetur recitare Tertiam et sequentes Horas, siquidem Tertia nostrae horae nonae respondet. Probabiliter satisfacit subdiaconus qui partem illam, ad quam tenebitur, mane recitat, antequam ordinatus est: quia anticipate solvi potest debitum quod morali certitudine contrahendum est. (S. Alph. l. 5. n. 140)

2° *Clerici beneficium ecclesiasticum possidentes*. Haec obligatio urgetur Const. *Supernae dispositionis* data a Leone X in Conc. Lat. V et Const. *Ex proximo*, S. Pii V. (20 Sept. 1571) Supponit autem verum beneficium ecclesiasticum pleno jure possideri, ita ut fructus inde percipiantur vel certe percipiendi sint.

Eandem legem multis explicant AA. antiquiores, ex. gr. S. Alph. (n. 114 seqq.): eam tamen hic praetermittimus, utpote a praxi alienam, cum in regionibus nostris nulli occurrant beneficiati qui non sint in Sacris constituti, ac propterea jam aliunde ad officium divinum obligati.

3° *Religiosi utriusque sexus ad chorum destinati et sollemniter professi*. De hac obligatione clare constat ex antiquissima consuetudine qua religiosi illi hanc Horarum recitationem persolverunt, etiam cum magno incommodo suo, tamquam officium quod sine gravi culpa omittere non potuissent. (Vol. I. n. 128) Quare jam hodie unanimes (ut videtur) AA. relinquunt sententiam paucorum veterum, gravem illam obligationem negantium. (S. Alph. n. 142)

Non tenentur tamen ad privatam recitationem ii qui vota tantum simplicia emisere in Ordinibus votorum sollemnum, ut declaravit S. C. super Statu Regul. 6 Aug. 1858 (Coll. Bizz. p. 908), etiamsi hanc recitationem regula praescribit, ut in Ordine Minorum. (S. C. Ep. et